Bialystok, den 7. Juni 1942
Nr 11

NEUER WEG
Weissruthenische Wochenzeitung für den Bezirk Bialystok

PREIS 20 PF.
Цана 20 фпг.

НОВАЯ ДАРОГА

Беларуская тыднёвая газэта на Беластоцкую Акругу

Verlag: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437 — Bankkonto Stadtsparkasse 700. Anzeigenpreise: z. Zt. ist die Preisliste 1 gültig.

Беласток
7-га чэрвеня 1942.

Адрас Рэдакцыі: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437— Банкконто Гарадзкая Каса Ашчаднасьці 700
Цана абвестак паводле лісты цэнаў 1.

Зьніштажальны ўдар пад Харкавам

Сьмяротны ўдар па арміям Цімашэнкі. Вырашаючая бітва найвялікшага разьмеру. Жорсткае й поўнае ахвяраў змаганьне знайшло свой канец.

Пачатак бітвы-мяшка ў Данецкім загібе сягае ў студнёвыя тыдні. У рамках сваёй зімовай афэнзывы бальшавікам удалося паміж Харкавам і Азоўскім морам у абшары Е. адціснуць нямецкі фронт і пранікнуць моцнымі панцырнымі й кавалерыйскімі масамі на захад. Было зусім ясна, што гэтая апэрацыя мела на мэце захапіць у рукі ідучую праз Днепрапятроўск жалезнадарожную лінію, найважнейшую заспасабляючую дарогу паўдзённых нямецкіх угрупаваньняў войск, і ўсімі скупленымі сіламі кавалерыі адрэзаць нямецкія баявыя сілы на поўнач ад Азоўскага мора. З гэтага небясьпечнага пляну, рэалізаванага з ужыцьцём вялікіх масаў людзей і матарыялу, выйшла не нямецкае, а зьніштажальнае савецкае паражэньне. Ізноў затрыумфавала перавышаючая яснасьць мэты нямецкага камандаваньня і нявычарпаная баявая мараль нашых войскаў, якія тут разам з сваімі саюзьнікамі паказалі новыя цуды адвагі.

Масы танкаў нябачаных разьмераў.

Ужо варожы пачаткавы посьпех у студзені не дайшоў да апэратыўнага выніку. Нам удалося заціснуць мейсца выпаду й адбіць усьцяж паўторваныя варожыя спробы заканчэньня прарыву. Аднак, зараз-жа пасьля прыходу цяплейшае пары году Цімашэнка ізноў рабіў спробы асягнуць ваенна-рашаючы вынік у паўдзённай частцы ўсходняга фронту. З масамі танкаў, яшчэ ня бачаных дасюль разьмераў, 12-га мая заатакаваў ён нямецкія пазыцыі на паўночны ўсход і поўдзень ад Харкава, каб здабыць гэты важны горад і адсюль, урэшце, асягнуць тыя апэрацыі, на адкрытым прасторы, якія яму дасюль не ўдаваліся. З якімі цяжкімі стратамі і гэтая варожая атака была ўнярухомлена, відаць з ваенных паведамленьняў тых дзён і падагульняючага камунікату, які апавясьціла Найвышэйшае Камандаваньне Арміі 26 мая. Але цяпер надыйшоў час і для нямецкага камандаваньня, каб контратакай зьмяніць аканчальна палажэньне на гэтым адрэзку фронту.

Бай нячуванай заўзятасьці.

17-га мая ў чатыры гадзіны раніцы нямецкія войскі пайшлі ў атаку ад поўдня панцырнымі й пяхотнымі дывізіямі. Было заданьне атакуючых арміі Цімашэнкі, якія стаялі ў выцягнутым на захад мяшку, абхапіць ад тылоў і перадусім перарваць іх заспасабляючы шлях каля І. У нязвычайным размаху атакі нямецкія войскі прабілі моцную сыстэму ўмацаваньняў, якія тут вораг за даўгія зімовыя месяцы выбудаваў з прывычнай пільнасьцю. Час і сіла прабіцьця нямецкае атакі перапалохалі палком ворага. Ужо ў першы дзень былі ўсюды далёка перавышаны намечаныя заданьні дня, а 18 мая была перарвана заспасабляючая дарога ворага. Небясьпека акружэньня ўжо больш ня была невядомай ворагу. Дасюль яшчэ ён прадаўжаў надарма атакі на заходнім і паўночным скраі мяшка супроць нямецкіх і румынскіх дывізыяў з далёкай мэтай — Харкавам і Палтавай. Цяпер ён неадкладна прадпрыняў з усімі сабранымі сіламі моцныя спробы прарыву на ўсход. Між тым, аднак, атакуючы рух у напрамку поўначы здабыў значную тэрыторыю. 23 мая наступаючыя з поўдня нямецкія войскі падалі руку гэнэралу панцырных войскаў фон. П., якія адбівалі накіраваныя проста супроць іх атакі каля Харкава. Мяшок быў замкнёны, перш чым варожыя сілы змаглі дзе-небудзь уцячы. Сіла замкнёных варожых войскаў была тады ў абодва дні Зялёных Сьвятаў яшчэ значная, калі вораг прабаваў наймацнейшым скупленьнем сілаў прабіцца на ўсход. Ізноў завязаліся баі з нячуванай заўзятасьцю. Але якраз на гэтыя найбольш небясьпечныя мейсцы мяшка падыйшлі ў дастатковай колькасьці нямецкія падмацаваньні, каб ударамніць і гэтую апошнюю спробу.

Нямецкі жаўнер незраўнаны на палёх бітваў.

Тады насьледавала апошняя часьць ваеннае драмы ў Данецкім загібе і сыстэматычнае зацясьненьне мяшка адначасовым націскам з усіх бакоў, у выніку чаго колькасьць палонных і здабыча аружжа й матарыялу расла з гадзіны на гадзіну.

Гэта было жорсткае й поўнае ахвяраў змаганьне, якое знайшло свой канец. Жаўнеры гордыя новым, вялікім посьпехам, які яны — ужо ў летняй сьпецы — у гэтыя майскія дні змаглі асягнуць пад кіраўніцтвам свайго выпрабаванага й задзіўляючага Найвышэйшага Камандуючага.. Плячо ў плячо з імі змагаліся адважныя румынскія дывізыі, часьці італьянскага экспэдыцыйнага корпусу, а таксама вэнгэрскія, харвацкія і вальлёнскія ўгрупаваньні. —Над змагаючымся ўсё з надзвычайнай заўзятасьцю ворагам здабыта перамога, якая ізноў пацьвярджае асноўны факт нашага часу: Цяпер, як і раней, нямецкі жаўнер незраўнаны на палёх бітваў.

Альфрэд Розэнбэрг у Менску

Менск, 1-га чэрвеня.

Райхсміністар на занятыя ўсходнія абшары Райхсляйтэр Альфрэд Розэнбэрг першы раз адведаў сталіцу Беларусі Менск. Прадстаўнікі нямецкіх цывільных уладаў, на чале з гэнэральным камісарам на Беларусь, гаўляйтэрам Вільгэльмам Кубэ, а таксама войска й паліцыя прывіталі Райхсміністра на менскім лётнішчы.

На сходзе працаўнікоў нямецкіх адміністрацыйных урадаў у гэнэральным камісарыяце Райхсміністар парушыў асабліва праблемы, якія ўзьнікаюць у Беларусі. Нямецкае кіраўніцтва — у гэтых словах Розэнбэрга было найбольшае выражэньне — хоча памагчы пазытыўным сілам гэтага краю так яго разьвіць, каб з яго быў моцны, цьвітучы край.

Найвышэйшая цыфра посьпехаў падводных лодак

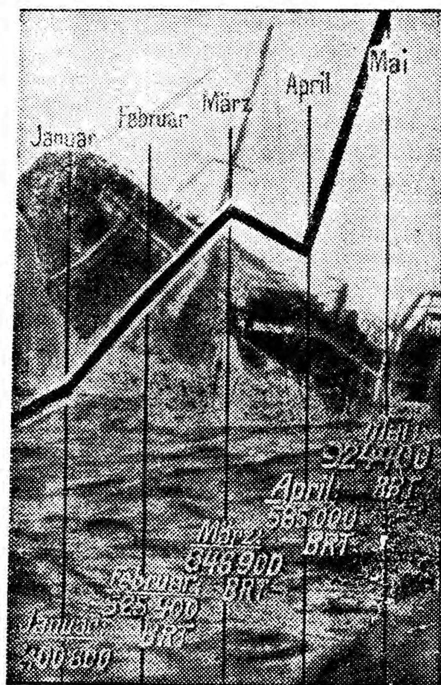
У месяцы маі было затоплена 924.000 БРТ. — У Паўночнай Афрыцы здабыта або зьнішчана звыш 350 танкаў і 53 гарматы. Кэнтэрбэры адчуў помсту.

З Галоўнае Кватэры Фюрэра, 1 чэрвеня. Найвышэйшае Камандаваньне Арміі паведамляе:

На Усходнім фронце праведзены з нашага боку мясцовыя атакі. Паадзіночныя атакі ворага былі адбіты. Лятунства скутковна зваёўвала ваенныя аб'екты ў горадзе й порце Сэвастопаль.

У водах каля Мурманска стрымгаловыя самалёты пашкодзілі мэтна скінутымі бомбамі два вялікія фрахтавыя караблі.

У Паўночнай Афрыцы брытанскія контратакі былі адбіты з вялікімі стратамі ворага. Нямецкія й італьянскія ганчакі зьбілі за ўчарашні дзень 24 брытанскія самалёты ў паветраных баёх. У ходзе дасюлешніх жорсткіх баёў нямецкія й італьянскія войскі захапілі ў палон звыш 2000 палонных і зьнішчылі або здабылі звыш 350 танкаў, 53 гарматы й вялікую колькасьць іншага ваеннага матарыялу.

Цыфры затапленьняў ад студзеня да мая 1942 г.

На набярэжжы каналу вораг страціў на працягу ўчарашняга дня 19 самалётаў.

У адплату за тэрарыстычны налёт брытанскага лятунства на ўнутраную часьць горада Кёльна баявыя лятунскія сілы заатакавалі апошняй ноччу рэзыдэнцыю біскупа **Кэнтэнбэры** ў паўдзённа-усходняй Англіі тысячамі разбураваючых і запальваючых бомбаў. Налятаўшыя ў пазначнай вышыні і пры добрай бачанасьці эскадры назіралі вялікія пажары.

Паадзіночныя брытанскія самалёты прадпрыймалі ўначы на 1 чэрвеня бязскуткоўныя налёты на заходня-нямецкі абшар.

Барацьба з заспасабляючым суднаходствам Вялікабрытаніі і Злучаных Штатаў у месяцы маі была асабліва пасьпяховай. Ваенна-марскі флот і лятунства затапілі 170 варожых караблёў разам 924.400 БРТ. Акрамя таго было часткова цяжка пашкоджана трапіўшымі бомбамі або тарпэдамі 66 караблёў. У гэтых посьпехах, як ужо было паведамлена ў надзвычайным камунікаце, асаблівы ўдзел падводных лодак выразіўся ў затапленьні 144 караблёў разам 767.400 БРТ.

У апошніх баёх на паўвостраве Керч асабліва вызначыўся обэрэфрэйтар **Энціан**, які, ня гледзячы на моцны варожы агонь, адзін пранік у пячору й, узарваўшы яе, даў магчымасьць захапіць у палон дзевяць афіцэраў і 650 салдат.

У посьпехах нямецкіх падводных лодак перад амэрыканскім узьбярэжжам асабліва вызначылася лодка капітан-лейтэнанта **Вінтэра**.

У часе брытанскага налёту на Кёльн дзеяўшыя там сілы проціпаветранай аховы, ня гледзячы на ўласныя страты, перашкодзілі дзякуючы рухлівасьці й асаблівай адвазе пашырэньню пажараў.

Бітва ў мяшку на поўдзень ад Харкава скончана

Жудасны абраз зьнішчэньня. Жаўнеры лятунства з пяхотай адзначыліся ў баёх. Войска й лятунства ў супольных атаках.

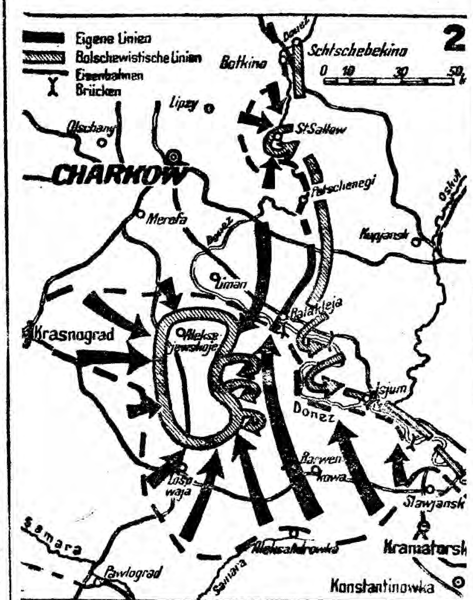
На расьсьвеце мы паляцелі ў апошні штурмовы напад на «мяшок» на поўдзень ад Харкава. Усе бомбы мы прывязьлі з сабой назад. Во няма ўжо больш для нас аб'екту, зрэштай мы злосна лаяліся, калі гэта нам здаралася. Але вось сягоньня мы селі ў свае машыны і наша ўвага была скавана абразом, які разгортваўся там, уніэе, больш, чым у часе якое - небудзь іншае пасьпяховае атакі.

Справаздачы, з якіх бацькаўшчына даведвалася дасюль аб баёх на ўсходзе, мелі шмат павялічэньня. Ужо тады, калі канчалася падвойная бітва ля Менску й Беластоку, мы думалі, што хіба ня будзе больш зьнішчальнага паражэньня ворага, чым гэтае. Смаленск, Умань, Вязьма, Бранск кожны раз прыносілі ўсё большае. Але што адбылося тут, нельга выказаць у ліч бах палонных, зьнішчаных танкаў і зьбітых самалётаў.

Толькі пілёт можа бачыць раны, якія вайна зрабіла ў гэтым мейсцы зямлі, магілы й палявыя становішчы, напоўненыя згінуўшымі бальшавікамі, бомбавыя ўглыбленьні, ямы адна каля другой, ахінутыя дымам хаты, выгарэўшыя танкі, тысячы зьнішчаных грузавікоў, нутро якіх раскідана, як быццам яны ўзарваны, павозкі бяз людзей, нязьлічаная колькасьць коняў, якія пакінутыя самі сабе або раненыя разьбегліся як ашалелыя па мясьціне.

Сярод гэтага—зблудзіўшыя калённы, ня маючыя выхаду, адрэзаныя, разьбітыя, хістаючыеся постаці, размахваючыя белымі хусткамі, якія зарываюцца ў пыл раскопанай зямлі, калі чуюць гул матору самалёта. Толькі хто гэта ўсё бачыў, — гэтага нельга апісаць словамі ані сфатаграфаваць ці нарысаваць, гэта выглядае, як быццам зямля тут хворая на страшэнную хваробу скуры, — толькі хто гэта ўсё бачыў, можа зразумець, што ніякага павялічэньня няхопіць для прадстаўленьня аграмаднасьці й цяжкасьці бальшавіцкага паражэньня.

Бітва ў мяшку каля Харкава ўжо закончана. Жудасны абраз зьнішчэньня, які прадставіўся сягоньня рана нашым вачом, быў апошнім актам пачатай з аграмаднай сілай у студзені савецкай афэнзывы, якая мела прывясьці да вырашаючага прарыву нямецкіх пазыцыяў. Сілы, якімі супроцьставілася нямецкае ваеннае камандаваньне гэтаму націску, не стаялі ні ў якіх адносінах да атакуючых масаў. Усё-ж у напружаньні й высілку нашых жаўнераў усходняга фронту ўдалося ўтрымаць вырашаючыя апорныя пункты ад атакаў кіданых масаў і выбудаваць падобныя ім. 21 пяхотную баявую адзнаку і такую-ж колькасьць Рыцарскіх Крыжоў здабылі пілёты ў тых тыднях, калі вораг надарма накідаўся на далёка высунутыя апорныя пункты. З гэтых пунктаў магла распачацца абхопліваючая бітва, якая прывяла да

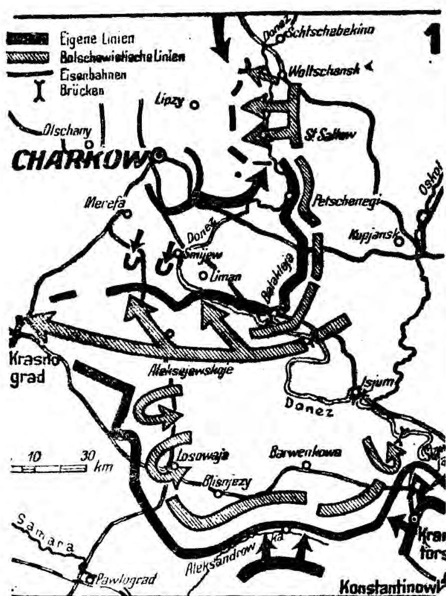
Ход бітвы да 24 мая, якая скончылася 29 мая поўным зьнішчэньнем замкнёных у мяшку савецкіх арміяў на поўдзень ад Харкава

поўнага разьбіцьця замкнутых савецкіх арміяў.

Посьпех гэтае акцыі замкненьня ёсьць перадусім вынікам выдатнага супрацоўніцтва войска й лятунства.

У геройскім чыне, зьвязаным з сьмяротнымі небясьпекамі, разьведвальным аддзелам з яго НС 126 зроблены поўны плян мясцовасьці намеранага прарыву. Ён аказаў вялікую дапамогу для ацэнкі мяцовасьці, для пралажэньня шляхоў прасоўваньня танкаў, для тактычнага кіраўніцтва атакай і ўдзелу артылерыі.

І калі раздаўся сыгнал да атакі, штукасы кінуліся ў прыземных палётах на масты і пазыцыі, на самаходы й скупленьні войск і шкодзілі ворагу як у зарганізаваньні абароны, так і ў уцёках. Баёвыя самалёты сыстэматычна расчышчалі мясцовасьць і прычынялі ворагу крывавыя страты. Разьведвальныя самалёты кіравалі агонь артылерыі на камандныя пункты і батарэі. Баявыя самалёты разьбівалі выбудаваныя на крэпасьці мясцовасьці і памяшчэньні, а ганчакі зьбівалі тузінамі савецкія машыны, якія мелі высвабадзіць шчыльна замкнёных бальшавікоў. Яшчэ й цяпер відаць паршапачаткавыя рамкі мяшка, кругом усеянага зьбітымі савецкімі машынамі і ляжачымі на зямлі парашутамі саскоўчыўшых экіпажаў. Але войска, дзеяўшае па геніяльнаму пляну — прабівалася кліновымі выпадамі ў паасобныя пункты, трымаючы напор выціскаць нага ворага ў другіх мейсцах. Такім чынам, паўстала некалькі мяшкоў, якія рабілі немагчымым ворагу сабраць сілы для прарыву. Ня гледзячы на гэта, ён прабаваў разарваць нямецкі абруч як з мяшка, так і ад Данецкага фронту моцнымі танкавымі сіламі. Нямецкая панцырная зброя, нашыя процітанкавыя гарматы, нашая процілятунскія артылерыя і стрымгаловыя самалёты ўсе гэтыя спробы здушылі. Але для надыходзячых афэнзыўных баёў гэтага году не магло быць лепшага знаку, чым абыймаючы зьнішчальны ўдар, які атрымалі бальшавіцкія арміі на поўдзень ад Харкава.

Награмаджэньне савецкіх арміяў для абхопліваючай атакі супроць Харкава 12 мая і ўвядзеньне нямецкіх мерапрыемстваў супроць яе.

Маланкавыя ўдары ад Харкава да Лівіі

Чартоўскае ігрышча брахуноў. Нэўтральныя аглядчыкі паведамляюць: Гэта была страшэнная трагэдыя. Рузвэльт украдкам пазірае на палі, усеяныя трупакі.

Бясконцымі шэрэнгамі цягнуцца савецкія палонныя па дарогах ад Харкава, ідуць на захад. Тысячы працавітых рук ужо хапіліся за ўпарадкаваньне бязьмернае здабычы на палёх бітваў за Харкаў, над якімі яшчэ не разьвеяўся дым. Ачышчаюцца найважнейшыя шосы й дарогі ад безьлічы пакінутых гарматаў, танкаў і грузавікоў. А ў Маскве ўжо ня ведаюць, што ў гэтым абшары адбылася адна з найбольшых бітваў — мяшкоў гэтае вайны. Падобна як раней пасьля здабыцьця лініі Сталіна Масква проста запярэчвала гэты факт, азначаючы яе спачатку нездабыўнай, гэтак і цяпер крэмлёўская прапаганда, пасьля найвялікшае катастрофы свайго войска, брэша на ўсе лады, што гэта наагул адбылася бітва. Сапраўды, тактыка, якая мусіць быць названа найбольш жалюгоднай з усіх магчымых выхадаў ужо таму, што гэтая-ж самая Масква пачатак гэтай бітвы абвесьціла сьвету з вялікім шумам, як пэўную перамогу. «Найвялічэзьнейшая бітва гэтае вайны» мусіць вось цяпер замаўчывацца. Адымаючы мову жах Харкаўскага бою агромна павялічыўся катастрофай найбольшага ангельска-амэрыканскага каравану караблёў у Ледавітым акіяне і маланкавай наступаючай акцыяй гэнэрала Роммэля ў Лівіі.

Маўчаньне і брахня плютакратаў і бальшавікоў ня можа, аднак, перашкодзіць, каб прэса ўсіх нэўтральных краёў і нават вызначныя ангельскія часапісы ня пісалі дакладна аб жудаснай трагэдыі каля Харкава. Усьцяж прыводзіцца заклік Цімашэнкі, у якім ён вялікую афэнзыву азначае амаль ня роўнай архімэдаваму пункту апоры, з якога ён думаў зрушыць з асноваў увесь фронт. Стратэгія савецкага маршала скончылася, аднак, у чартоўскім катле страшэннае трагэдыі савецкае вайны. Нямецкае стратэгічнае кіраўніцтва і нямецкі жаўнер паказалі ізноў сваю перавагу й бліскучы збойны чын гэтае вайны.

Нават у Англіі, ня гледзячы на ўрадовыя затушоўваючыя выкруты, прэса шырока піша аб вялікай бітве і стаўляе пытаньне, хто ўласьціва быў-бы вінаваты ў фальшывым і перадчасным аптымізме. Рэйтэр з увагі на глыбока ўзрушаны настрой цынічна лічыць, што ў проігрышы бітвы на поўдзень ад Харкава мае быць вінаваты Цімашэнка. Масква ізноў у як быццам роспачнай самаіроніі далей захлёбваецца брахнёй і гаворыць аб «кансалідацыі пазыцыі» каля Харкава. Пазыцыя трох трапіўшых у палон або забітых на полі бою астаўшыхся арміяў з іх вялізарным ваенным матарыялам сапраўды «кансалідуе», а нават «забясьпечвае» на ўсю будучыню.

Яшчэ ніколі нябачаныя жудасьці...

Падобным-жа чынам савецкія справаздачы гавораць аб Керчы, здабыцьцё якога ўжо больш ніяк нельга запярэчыць. Масква гаворыць аб «эвакуацыі» абшару, як быццам зьнішчаныя арміі, якія дашчэнту згінулі, маглі правесьці ў парадку адступленьне на той бераг Керчанскага праліву. Тады як Масква па радыё перадае гэткія паведамленьні, паказваюцца справаздачы нэўтральных журналістаў. Гэтыя справаздачы выяўляюць дакладна палажэньне, як яны яго бачылі ў самалёце над самым полем бітвы. Яны ізноў даюць абраз страшэннае жудасьці, якая, як у люстры, адбівае дашчэнтнае зьнішчэньне саветаў. Ніякая падзея гэтае вайны, ніводнае мейсца бою, ня выключаючы Дзюнкірхэн, ня могуць так яскрава выявіць сілу нямецкага аружжа, як мейсцы бою на Керчы. «Яшчэ ніколі нябачаныя жудасьці», піша адзін з справаздаўцаў, які быў ужо на ўсіх мейсцах баёў на кантынэнце ў часе гэтае вайны, «парысавалі Керчанскі перашыек аж да хваляў мора». З асаблівым націскам мусяць справаздаўцы сьцьвердзіць, што ўсе выкруты Масквы й Лёндану, каб затушаваць палажэньне, у ваблiччы гэтае катастрофы выклікаюць проста сьмех.

Атака пры 50° сьпекі.

Побач з Харкавам і Керчам перад брытанскай прапагандай вырастае яшчэ новая задача вытлумачыць грамадзкасьці факт атакі Афрыканскага корпусу супроць брытанскіх пазыцыяў. Задача яшчэ больш цяжкая, бо якраз у вапошніх днёх у шмат якіх стратэгічна-ваенных камэнтарах зацішша на афрыканскім сэктары тлумачылася тым, што ў гэтую пару году для войскаў немагчыма прадпрыймаць якія-небудзь значнейшыя ваенныя дзеяньні. Лёндан хацеў гэтым апраўдаць «гэнэралам сьпекай» слабыя посьпехі афэнзывы ў Афрыцы. Роммэль цяпер даказаў, што нямецкія войскі пры сьпецы ў 50° могуць таксама атакаваць, як і пры 40° марозу ў зімовай вайне на ўсходзе.

Але ня менш цяжка для Лёнданскіх палітыкаў паведаміць аб катастрофе каравану караблёў у Ледавітым акіяне, які дасюль даў ужо страты ў 114,000 БРТ. Дзякуючы гэтаму згінуў гэтак горача чаканы й каштоўны для савецкіх саюзьнікаў ваенны матэрыял. Катастрофа каравану караблёў мусіць быць азначана як найбольшая з усіх дапаможных плаваньняў у Савецкі Саюз.

Рузвэльт дамагаецца ведамасьцяў ад Сталіна.

У ЗША маланкавыя ўдары дзяржаваў восі ад Афрыканскае пустыні да Паўночнага Ледавітага Акіяну выклікалі тым мацнейшае ўзрушаньне ў насельніцтве, чым якраз у сваіх аптымістычных камунікатах з сэнсацыйным прысмакам гэта прадстаўляла найшырэй амэрыканская прэса. Цяпер жах настолькі павялічыўся, што, згодна з амэрыканскімі паведамленьнямі, Рузвэльт палічыў неабходным запатрабаваць ад Сталіна дакладнае справаздачы аб палажэньні на абшарах ваенных дзеяньняў, тым больш што якраз цяпер выпрацоўваюцца вялікія гаспадарчыя пляны на будучыню паміж ЗША і Савецкім Саюзам. Прэса ЗША прабуе цяпер павярнуць ад ваеннага палажэньня да гаспадарчых намераў на будучыню і расцэньвае амэрыканска-савецкія перагаворы аб

(Працяг на 3-й бачыне).

(Працяг з 2-й бачыны).

новым арэндным і пазычковым законе, як вялікае здарэньне дня. «Вашынгтон Пост» піша, што, калі-б Савецкі Саюз і Кітай выразілі гатоўнасьць прыняць амэрыканскія пляны, то ваенныя мэты саюзьнікаў «атрымалі-бы яснасьць, якой ім дасюль нехапала». Гэтае цікавае сьцьвярджэньне паказвае, як шыла з мяшка, Рузвэльтаўскую аблуду. Белы Дом гэтым гаспадарчым аб'ядноўваючым плянам мае на мэце нішто іншае, як, у большым маштабе, чым у папярэдняй сусветнай вайне, забясьпечыць сабе правы выцягнуць карысьці з бяды саюзьнікаў, якія маюць ЗША забясьпечыць на будучыню вырашаючыя гаспадарчыя пазыцыі. Пад пакрыўкай прыяцеля вылазіць Рузвэльт на палі бітваў, каб капіталістам ЗША прыдбаць здабычу на будучыню і з ахвяры сьмерці саюзьнікаў. Савецкі Саюз павінен пасьля гэтага поўнасьцю падпасьці пад гаспадарчую ўказку ЗША, калі ён яшчэ хоча далей мець надзею атрымліваць ваенны матарыял. Што гэта «ясная ваенная мэта» дэмакратычных магільных злодзеяў Белага Дому, мы ніколі не сумляваліся.

Ужо некалькі месяцаў дэмакратычная прэса ў бязьлікіх прамовах і артыкулах гаварыла аб гвалтоўнай веснавой афэнзыве і зьвязаным з ёй разьбіцьцём дзяржаваў восі. Веснавое надвор'е ўжо настала, але маланкавыя ўдары ў лягеры саюзьніцкіх плютакратаў і бальшавікоў зьляцелі з такой сілай, якой яны не чакалі з якога-небудзь боку. Керч, Харкаў, Мурманск, Лівія — гэта назовы, якія яскрава сьведчаць аб гэтых маланкавых ударах.

„Удар і для Англіі“

Надзвычайны камунікат аб перамозе пад Харкавам падаецца ў фінскай прэсе з найбольшым захапленьнем. Газэты падчырківаюць, што цяпер і правае крыло Цімашэнкі зьнішчана, пасьля разьбіцьця левага флангу на Керчанскім паўвостраве. У паітычных кругох у Гэльсінках гаворыцца адначасова аб вялікім удары, нанесеным англя-саксім дзяржавам бальшавіцкім паражэньнем на гэтым адрэзку фронту. Паражэньне саветаў дзеля гэтага прадстаўляе сабой ня толькі непасрэдны ўдар для бальшавікоў, але і для іх саюзьнікаў, якія зусім добра ведаюць, што пасьля бальшавіцкага паражэньня будуць запрапашчаны й іх справы.

Дружна і сьмела!

Прыходзіцца часта спатыкаць беларусаў з розных ваколіц Беластоцкай Акругі, якія толькі цяпер даведваюцца аб выдаваньні беларускай газэты «Новая Дарога» ў Беластоку. А ўжо маем адзінаццаты нумар гэтае газэты... Гэта ўсё сьведчыць аб тым, што продаж газэты яшчэ недастаткова наладжана. Дый у самым Беластоку не заўсёды абы дзе можна адразу дастаць газэту. Ясна, што перад рэдакцыяй і адміністрацыяй газэты стаяць паважныя труднасьці ў хуткім наладжаньні гэтае справы і нельга на яе звальваць віну за гэта. За справу павінны ўзяцца перадусім самі беларусы. Мы павінны дабіцца таго, каб ня было ніводнае вёскі, ніводнага закутка ў нашай Акрузе, куды-б ні даходзіла наша газэта. Кожны беларус павінен брацца за пашырэньне сваёй прэсы, распаўсюджваючы яе сярод сваіх знаёмых і суседзяў. У кожнай вёсцы павінен знайсьціся чалавек, які зьвернецца ў рэдакцыю з заказам на газэты. Там, дзе існуюць аддзелы й дэлегатуры Беларускага Камітэту ў Беластоку, заданьне пашыраць газэту спадае ў першую чаргу на іх. Навязаць лучнасьць з кожнай вёскай, мець жывую й сталую сувязь з актыўнай вясковай моладзьдзю — вось шлях да пашырэньня газэты. На кірмашох, рынках, каля цэркваў і касьцёлаў, у крамах — усюды павінна знаходзіцца ў продажы наша беларуская газэта. Не малую ролю могуць сыграць у наладжаньні продажы газэты й пашырэньні яе нашыя духаўнікі — беларусы, якія ўжо ў многіх мясцох далі прыгожыя прыклады сваёй працы.

Але і там, дзе газэта даходзіць, часта ўзьнікаюць розныя перашкоды ў яе пашырэньні. Аб іх трэба неадкладна паведамляць у рэдакцыю. Часта спатыкаемся і з такімі зьявішчамі, што польскія шавіністы стараюцца ўсялякім спосабамі адгаварыць беларусаў ад сваёй газэты. Ім, відаць, яшчэ сьняцца тыя часы, калі яны з пенай на роце нішчылі ўсялякія праявы беларускага жыцьця. І таму яны на ўсе спосабы і цяпер стараюцца здушыць жывы беларускі голас. На ўсе падобнага роду правакацыі гэтых шаптуноў кожны беларус павінен даць найбольш рашучы адпор.

Ды ў самым беларускім сялянстве яшчэ ня выкаранена цалком абыякавае адношаньне да прэсы. Заняты па вушы працай на полі, наш селянін часта індыферэнтна глядзіць на друкаванае слова. Гэта яшчэ і таму, што, ня маючы магчымасьці пад Польшчай і пад бальшавіцкім панаваньнем чытаць сваю газэту, селянін часта наагул ня чытаў, або не хацеў чытаць польскай ні жыдоўска-бальшавіцкай прэсы, якую яму нярaз нават бязплатна прапанавалі. Але падзеі на сьвеце цяпер адбываюцца з маланкавай хуткасьцю, вырашаюцца вялізарнейшыя палітычныя пытаньні, творыцца новы сьвет. І наш селянін цікавіцца ўсімі гэтымі падзеямі, ён прыглядаецца да іх і расцэньвае сваім здаровым, так сказаць, простым розумам.

Часта, аднак, замест правідловага інфармававаньня насельніцтва аб адбываючыхся падзеях розныя бальшавіцкія і польскія шатуны кормяць яго выдумкамі і нябыліцамі. Усё гэта робіцца для таго, каб адстрашыць беларусаў ад актыўнага ўдзелу ў грамадзкім жыцьці, ад беларускай работы. Гэтым шаптунам на руку, каб беларус быў запалоханы й здэзар'ентаваны. Яны ўсяляк стараюцца заглушыць беларускі рух, кажучы беларусам: «сядзеце ціха, бо як мы вернемся, дык з вамі будзе блага». І гэтым шаптунам трэба даць адпор. Ніколі яны ўжо ня вернуцца! Песьня іх сьпяяна! Найлепшым адказам на іх правакацыйную агітацыю будзе масавая падпіска сваёй газэты, якая праўдзіва й верна раскажа кожнаму аб тым, што цяпер дзеецца ў сьвеце й у нас.

САВЕЦКІ „РАЙ“

перад вачыма Эўропы

Амальшто 25 гадоў будавалі бальшавікі свой рай на зямлі. Праз увесь гэты час ад рэшты сьвету ён быў аддзелены непраходным кітайскім мурам. Пра яго нешта можна было ведаць толькі з жыдоўска-бальшавіцкай прапаганды, або судзіць тое-сёе з новай сэрыі растрэлаў на маскоўскай Лубянцы бальшавіцкіх чырвоных гэнэралаў, ці галавароў партыі, старых бальшавікоў.

Леташні пераможны паход Нямеччыны за ўсходні кардон, знойдзенае там фактычнае жыцьцё, бяда, гора й паніжэньне чалавека — сарвала, нарэшце, цалком маску з «краіны пралетарыяту», выбіла ў поўнасьці з рук аружжа савецкай і міжнароднай камуністычнай прапагандзе.

Вельмі ярка паказаныя й падчыркнутыя ўсе характарныя асаблівасьці савецкага жыцьця на вялікай, з размахам і прадуманасьцяй саргапізаванай выстаўцы ў Бэрлінскім Люстгартэне «Савецкі Рай». чалавека ў Саветах і крывавую сутнасьць ная з занятых ужо савецкіх абшараў, нагляднa паказывае ўвесь няшчасны быт Багатая клекцыя розных матарыялаў сабра жыдоўска-бальшавіцкага рэжыму.

Многія экспанаты на выстаўцы паходзяць акурат з Беларусі. Цэлы квартал Менску перабудаваны на абшары выстаўкі, турма ГПУ Беларускай ССР у Менску й многа іншых жывых дакумантаў «шчасьлівага жыцьця» пад «бацькаю» Сталінам.

Многа цікавага прыносіць выстаўка для нямецкага грамадзяніна і таму ўвесь Бэрлін наведвае яе. За самы першы тыдзень праз выстаўку прайшло чверць мільёна народу. Найбольш ярка кідаецца ў вочы штодзённае гора савецкага грамадзяніна, для наведвальніка: нязвычайная галіта побач разбудованае да вялізарных размераў, коштам поту й сьлёз савецкага работніка й калгасьніка, узбраеньне чырвонай арміі, што мела нясьці на штыкох пажар рэвалюцыі й з ім «шчасьлівае жыцьцё савецкага «раю». Аб спосабах, як гэтая «сацыялістычная» праграма праводзілася, дае вобразнае паняцьце часьць выстаўкі аб крывавай працы ГПУ.

Выстаўка дае нагляднае паняцьце аб тым, перад чым бароніць Эўропу нямецкі жаўнер на вялікім Усходнім Фронце, крышачы моц бальшавіцкага вялікана.

РЭКІ БЕЛАРУСІ

Шляхам доўгага разьвіцьця на працягу нязвычайна даўгога часу тварыліся рэкі. Стан, у якім цяпер знаходзяцца рэкі Беларусі, папераджаў вельмі даўгі і цікавы працэс іх паўставаньня і тварэньня, на якім мы тут, з увагі на характар артыкулу, ня будзем спыняцца. Зацемім толькі, што «жыцьцё рэк», іх гісторыя зьмяняюцца бязупынна, як і ўсё ў прыродзе. Зьмены гэтыя, аднак, цяпер вельмі павольныя й няпрыметныя, а да таго яны часта стрымліваюцца ці адбываюцца дзякуючы ўмяшаньню чалавека.

Рэкі ў Беларусі былі важнымі шляхамі расьсяленьня беларускіх плямёнаў і каля рэк і ад іх адбывалася пачаткава гэтае расьсяленьне. Этнаграфічны прастор Беларусі ў вялікай меры азначылі вадазборы рэк, якія з геаграфічнага гледзішча твораць адналітую цэласьць. Ня кажучы аб матарыяльным значэньні, якое мелі рэкі ў мінуўшчыне для нас, трэба яшчэ падчыркнуць іх вялікае палітычнае й культурнае значэньне. Дзякуючы рэкам узмацоўвалася палітычна-гаспадарчая еднасьць беларускіх земляў, а вялікія водныя шляхі давалі магчымасьць узаемнае культурнае вымены паміж Беларусьсю й іншымі краінамі.

Ужо хоць-бы з гэтага відаць, якое вялікае значэньне мелі рэкі ў нашай гісторыі. З разьвіцьцём культуры й цывілізацыі значэньне гэтае памяншаецца, але і цяпер у жыцьці народаў рэкі адыгрываюць вялікую ролю ў эканамічным жыцьці.

Гаворачы аб выкарыстаньні рэк, цяпер галоўным чынам маюць на ўвазе два мамэнты: першы — гэта выкарыстаньне рэк для транспарту, і другі — энэргэтычны (выкарыстаньне сілы цякучай вады для пабудовы гыдрастанцыяў).

Рэкамі для перавозкі грузаў карысталіся людзі ўжо даўно, калісь — лет таму 500—700 былі яны амаль што адзінымі шляхамі для гэтае мэты, цяпер, калі пабудована шмат чыгунак і шасэйных дарог — шмат якіх тавараў пасылаецца ўжо гэтымі шляхамі. Але і цяпер ёсьць многа тавараў, якія выгадней пасылаць па рацэ (калі гэта можна зрабіць) — гэта будуць такія тавары, як лес, збожжа, вугаль, нафта і іншыя. Грузы гэтых тавараў займаюць шмат месца, а пры перасылцы іх не вымагаецца неравашна хуткай дастаўкі. Транспарт па рацэ мае і свае недахопы, як, напр., кірунак перасылкі вызначаецца цячэньнем ракі, час дастаўкі па рацэ даволі доўгі —але ўсе гэтыя недахопы рачны транспарт узнагароджвае сваёй танізнай. Для прыкладу — перад 1914 г. у царскай Расеі перавозка 1000 кг. тавару на адлегласьць 10 клм. каштавала: па грунтавой дарозе — 6 руб. па шасэ — 60 кап, па чыгунцы 10 кап., і па рацэ 5 кап. Кажучы інакш — за 6 руб. можна было перавезьці 1000 кгр. нейкага тавару на наступныя адлегласьці: па грунтавой дарозе — на 10 км., па шасэ — на 100 км., па чыгунцы — 600 км. і па рацэ— 1200 км.

Энэргэтычнае значэньне рэк. На сілу цякучай вады людзі ўжо даўно зьвярнулі ўвагу — усе мы знаем водны млын. Сілу гэтую людзі назвалі «белым вугальлем»— яна вечная, рака ніколі не перастане цячы.

Цяпер людзі шмат лепш навучыліся выкарыстоўваць гэтую сілу, шмат дзе пабудованыя гыдрастанцыі, якія даюць шмат электрычнай энэргіі і вельмі танна (у 2,5, 3 разы танейшая ад электраэнэргіі з электрастанцыі, працуючых на вугальлі).

Наш беларускі «белы вугаль» выкарыстаны яшчэ вельмі дрэнна, шмат дзе можна было-б паставіць гыдрастанцыі, асабліва ў верхнім і сярэднім цячэньні Дняпра, Нёмана, Вяльлі і Дзьвіны. Лепш абстаіць справа з выкарыстаньнем нашых водаў як транспартных шляхоў — але і тут далёка ад выкарыстаньня сапраўдных магчымасьцяў — гэтаму на перашкодзе стаялі — недахопы ў урэгуляваньні рэк, малая колькасьць і дрэнны стан каналаў. Трэба яшчэ шмат працы і капіталаў, каб зрабіць з нашых рэкаў сапраўдную балтыцка-чорнаморскую магістраль.

Разглядаючы геаграфічную карту, бачым адну характэрную рыску нашай рачной сеткі — гэта кірунак іх цячэньня, які выглядае вельмі заблытана — рэкі цякуць адна з поўначы на поўдзень (Дняпро), з паўднёвага ўсходу на паўночны-захад (Нёман), з усходу на захад (Дзьвіна), з захаду на ўсход і г. д. Пры гэтым яны часта сходзяцца вельмі блізка, што дало магчымасьць перакапаць дзе-недзе каналы. Гэтая характэрная рыска нашых рэкаў вельмі цэнная з пункту гледжаньня транспарту і тлумачыцца яна тым, што праз Беларусь праходзіць Вялікі Эўрапэйскі вададзел (з паўночнага ўсходу на паўднёвы захад), які дзеліць вадазборы паўночных і паўднёвых мораў Эўропы.

Да вадазбору Чорнага Мора належыць Дняпро, да Балтыцкага мора ўліваюцца Дзьвіна, Нёман, Нараў і Буг. Дняпро — трэцяя па велічыні рака ў Эўропе — мае даўжыню 2.150 км., велічыня вадазбору

Вораг у тылу безглядна зьнішчаны

Мерапрыемствы па гэнэральнай ачыстцы заядлых бальшавіцкіх бандытаў. З бандыцкімі шайкамі трэба расправуляцца з усёй цьвёрдасьцю.

Настаў час зьнішчэньня дзеючых у тылу нямецкага фронту заядлых бальшавіцкіх бандаў. Пачалася сыстэматычная вялікая акцыі супроць гэтых бандаў, з якімі трэба расправуляцца толькі з усёй цьвёрдасьцю. Пасьля таго, як скончыліся зімовыя труднасьці ў камунікацыі, прыходзіць канец дзеючым супроць усялякіх міжнародных умоваў бандам.

Раніцай першая калёна, якая ехала па дарозе, наткнулася на зьмінованае поле. Міны, відаць, былі паложаны ўначы. У спыніўшыеся машыны стралялі з кулямётаў з блізкага лесу, 300 мэтраў налева ад нашай засласабляючай дарогі. Аддзел адбіваў агонь, пакуль вораг ня змоўк. Разведвальны аддзел знайшоў на ўзьлесьсі аднаго раненага, іншыя з кулямётам ужо ўцяклі. Ранены расказаў, што вёсцу Д., дзе было 14 дамоў, у 3 кілямэтрах ад вялікай дарогі, заняла банда, да якой і ён, па яго словам, прымушаны быў належаць. Ён быў апрануты ў цывільных нагавіцах, салдацкай кашулі й шапцы.

У пошуках разбойніцкага гнязда.

У той-жа дзень 10 рота нашага пяхотнага палка дастала загад утварыць ударны аддзел з 50 салдат, зьняняцка напасьці на вёску Д., калі можна туды зайсьці, або захапіць іх у палон.

Прыблізна а 1 гадзіне ночы ўдарны аддзел выйшаў. Неба было яснае й даволі сьветлае. Моўчкі ішлі пехацінцы гуськом па мяккой лясной дарожцы, ахоўваючы сябе сьпераду й ззаду. Ішлі яны паволі і вельмі асьцярожна й ціха, каб ня здрадзіць сваё заданьне загадзя. Ішлі яны ўсе, як паляўнічыя: ня трэснула ні адна галінка, ня скрыпнуў ніводзін бот над корнем. На скрыжаваньні дарог асталося дзесяць салдат для аховы дарогі. Загады былі зьлішнія, усё загадзя было абгаворана: ішоўшы наперадзе ротны камандзір толькі даў знак, дарожная ахова асталася, а рэшта пайшла далей.

Пачало сьвітаць, але густы ранічны туман перашкаджаў добра бачыць. Дайшлі амаль да самой вёскі. Раптам пасьля даўгой цішыні першы чалавечы гук; недалёка нехта голасна кашляе з туману. Пярэдняя ахова зараз-жа рассыпаецца налева, каб даведацца, хто там. Аддзел заўважвае ў нікнучым тумане палянку, на якой стаіць хатка. Ідуць на гэтую хату. Падыйшлі амаль да самай хаты, як пачалі страляць з боку, куды пайшоў ахоўваючы аддзел. Як аказалася, пасьля там знаходзіўся бандыцкі пост, які ў апошнюю хвіліну заўважыў аддзел. Ён уцёк, у яго стралялі, але яму ўдалося схавацца ў туман.

Да зьнішчэньня

У хаце пачалося ажыўленьне. З двух або трох вокнаў пасыпаліся стрэлы з аўтаматычных рэвольвэраў, але пехацінцы ўжо пры самай хаце і могуць бяз стратаў абступіць з усіх бакоў хату. Два гасьцінцы для ўнікненьня неспадзявак з суседніх вёсак абстаўлены таксама невялікімі аддзеламі. Кіраўнік аддзелу падбягае да дзьвераў. Ён ламоча ў дзьверы. Яны закрытыя. Ён узрывае дзьверы ручной гранатай, праходзіць з адным салдатам і знаходзіцца ў пустых сенях з другімі закрытымі дзьвярыма. Ён заклікае здавацца. У вадказ чуецца праз зачыненыя дзьверы лаянка. Тады падпальваецца хата. Хутка праз густы дым паказваецца з-пад страхі чырвонае полымя. Чырвань разьліваецца ў займаючайся раніцы. Увесь дом абхоплены полымям. Але бойка ня сунімаецца: праз дым і агонь перапалоханыя бандыты страляюць у абсадзіўшых хату жаўнераў, праз абгарэўшыя вокны лятуць нашыя ручныя гранаты ў агонь, у хату. Крыкі і стогны раздаюцца з сярэдзіны. Два пехацінцы ранены, санітар адразу адводзіць іх у бясьпечнае мейсца й робіць праравязку. Вось выскаквае ўжо першы бандыт, рукі яго ўжо гараць, але ён страляе. Ён падае. Тады выбягаюць іншыя, абгарэўшыя, закрываўленыя — яны не здаюцца. Яны падаюць, як толькі высоўваюцца з хаты. Часьць іх апранута ў салдацкія ўніформы, часьць пацывільнаму. 15 бандытаў хавае пад сабой абваліўшаяся ў полымі хата.

Сыстэматычнае вынішчэньне.

У часе бою банда падала голасны сыгнал сьвістам, і таму пры павароце трэба было быць вельмі асьцярожнымі. Але ў вёсцы Д... нічога ўжо ня здарылася, яна была ачышчана аб бандытаў. Аддзел сабраўся й рушыў у дарогу. Але на якім кілямэтры маршу на дарозе ўзарвалася міна і раніла 3 жаўнераў. Ад дарогі ішла сьцежка: значыцца, у суседняй вёсцы знаходзілася банда, якая чула перастрэлку і прабавала адрэзаць нашаму аддзелу паварот. Ізноў сьвішчуць кулямётныя стрэлы над жаўнерамі. Яны адразу рассыпаліся па лесе. Гучаць па лесе снарады лёгкага гранатамёта. Але ўжо пасьля кароткага вагнёвага бою банда адступае, пакідаючы 4 забітых. Уласных раненых мы забіраем з сабой. На дарогах у некалькіх мейсцах выкрыты й абязшкоджаны яшчэ міны. Тады, пасьля гарачай раніцы, ударны аддзел можа вярнуцца. Суседняя мясьціна сябе таксама вдразіла й заўтра будзе ўзята.

Латвія цяжка даткнёна вайной

Ува ўсёй Гэнэральнай Акрузе Латвіі на працягу мінулага году было зьнішчана 2876 жыльлёвых будынкаў і 3424 пашкоджана. Забрана або зьнішчана звыш 1000 асабовых самаходаў і матацыкляў, акругла 1700 грузавікоў, 126 паравозаў, 572 жалезнадарожныя вагоны і 36 марскіх караблёў. Наступна згінула 10.220 коняў і 3525 убойнае жывёлы.

Латвійскі Статыстычны Ўрад, які цяпер устанавіў гэтыя цыфры пасьля клапатлівае вучотнае працы, падае да гэтага яшчэ бліжэйшыя падрабязнасьці. Найбольш пацярпеў Дзьвінск з 1490 зьнішчанымі й двумя пашкоджанымі жыльлёвымі будынкамі, за ім ідзе Лібава з 225 зьнішчанымі й 80 пашкоджанымі жыльлёвымі будынкамі. Найбольшы горад Гэнэральнае Акругі, Рыга, стаіць толькі на трэцім мейсцы з 160 цалком зьнішчанымі і 2074 часткова пашкоджанымі жыльлёвымі будынкамі. Мітава, на шчасьце, мае толькі 17 зьнішчаных дамоў і 115 пашкоджаных.

Лічбы Рузвэльта і сапраўднасьць

«Нью-Йорк Таймс» апісвае труднасьці прадукцыі. Вэрфі спынілі працу, а суднаходныя лініі замёрлі. Перадусім нехапае фаховых работнікаў.

Амэрыка ня можа папоўніць цяжкія страты, якія наносіць яе суднаходству нямецкая вайна падводных лодак. У роўнай меры яна ня можа абараніць знаходзячыеся пад сталай пагрозай марскія шляхі і мусіць паглядаць, як шмат яе спалучаючых ліняў заміраe. Гэта сапраўдныя факты, у абліччы якіх стаўляе сваіх чытачоў перадавіца газэты «Нью-Йорк Таймс», ня маючы якіх-небудзь пацяшаючых словаў на будучыню. У той час, як жыдоўская прапаганда і Рузвэльт усё яшчэ выпіраюцца зьніштажаючай дзейнасьці нямецкіх падводных лодак або прабуюць іх звяёўваць статыстыкай будучае намеранае акцыі, ніколі не апраўдыванай сапраўднасьцю, Нью-Йоркскі журналіст прызнаецца, што суднаходству Злучаных Штатаў наложаны сягоньня тормазы, якія нельга так проста ўсунуць. Гэтыя тормазы — гэта: [illegible] сыравіны, вялікая нястача выу[illegible]ых фаховых работнікаў, спадак колькасьці прадукцыі ў цэлым радзе вэрфяў і бясконцыя ўнутраныя спрэчкі аб тыпах караблёў і пытаньні, зьвязаныя з матэрыялам.

Паводле сьцьведжаньняў журналіста, тры гады таму назад у ЗША было 130.000 вэрфавых работнікаў, з якіх, аднак, толькі малая часьць был[illegible] [illegible]эцыялістаў. Сягоньня амэрыканск[illegible] [illegible]ганда цьвердзіць, што лік гэты ўзрос па 600.000 і заяўляе, што ў пачатку 1944 году гэты лік асягне мільён. Што аднак гэтыя цыфры робіць ілюзарычнымі, як прызнае сам амэрыканскі журналіст, дык гэта факт, што працэнтны прырост сапраўдных спэцыялістаў ня мае нічога супольнага з гэтай мільённай цыфрай і што ў практыцы, значыцца, гэты мільён вэрфавых работнікаў [illegible] нічагусенькі ня зможа зрабіць. Гэтак, для прыкладу, у вадной вэрфі, у якой працуе да 17.000 чалавек, усяго на ўсяго ёсьць адзін працэнт фаховых работнікаў.

Яшчэ труднейшай справай, чым праблема фаховых работнікаў, зьяўляюцца

(Працяг на 5-й бачыне).

каля 650 тыс. кв. км. Ніжняе цячэньне (ад злучэньняў з прытокам Прыпяці) належыць да Украіны. Дняпро мае вялікае транспартнае значэньне: уверх па ім можна перавозіць вугаль, хлеб, нафту, уніз лес, лён. Даступны ён для суднаў малых ужо ад Драгабужу, а для вялікшых суднаў ад Воршы. Важнейшыя беларускія прыстані Дняпра: Смаленск, Ворша, Шклоў, Магілёў, Рагачоў і Рэчыца.

Важнейшыя беларускія прытокі: Бярэзіна, Прыпяць, Сож і Дзясна. **Бярэзіна** (даўжыня 535 км.) мае вялікае эканамічнае значэньне — праз Бярэзінскі канал яна злучае Дняпро з Дзьвіной. Вадазбор Бярэзіны вельмі багаты лесам, які можа сплаўляцца ўніз і ўверх. Над прытокам Бярэзіны — Сьвіслаччу стаіць Менск

Прыпяць (даўжыня 608 клм.) — пачынаецца недалёка ад Бугу на поўдзень ад Берасьця. Каралёўскім каналам Прыпяць злучаная з Бугам. Гэта найбольш дзікая і балотная рака Эўропы. Суднаходная амаль што па ўсёй даўжыні — па ёй можна вывозіць на захад збожжа Украіны і лес Беларусі. Дзякуючы Каралеўскаму і Агінскаму каналам (апошні злучае Яселду — прыток Прыпяці з Шчараю — прытокам Дняпра) Прыпяць мае характар міжнароднага шляху.

Важнейшыя прыстані — Пінск, Тураў і Мозыр. Вялікае камунікацыйнае значэньне для Палесься маюць прытокі Прыпяці — Стаход і Стыр з правага боку і Яселда, Случ і Птыч з левага боку, якія асабліва ў часе вясеньніх разьліваў становяцца адзіным шляхам зносін насельніцтва.

Сож (580 клм.) — пачынаецца пад Смаленскам і ўпадае ў Дняпро пад Лоевам. Суднаходны ўжо ад Крычава, ад ад Прапойска ходзяць па ёй ужо і параходы.

Дзясна — найбольшы прыток Дняпра, даўжыня 1000 клм. Над гэтай ракой ляжыць Бранск, і ад Бранска Дзясна робіцца суднаходнаю.

Нёман — мае даўжыню 878 км. — з гэтым каля палавіны ў межах Беларусі— другая частка яго—у Ліцьве. Вялікую ролю сыграла гэтая рака ў гісторыі Беларусі. Даўней па ёй шлі ўніз дрэва і збожжа.

Ад м. Сьверажня Нёман робіцца суднаходным, аднак суднаходству шмат перашкаджаюць камяньні. Значнейшыя прыстані на Нёмане—гэта: Стаўбцы, Масты і Горадня.

Значнейшыя прытокі: з левага боку Шчара (злучаная каналам з сыстэмай р. Прыпяць) і Чорная Ганжа (злучае праз Аўгустоўскі канал сыстэму рэк Нёмана і Віслы), з правага боку — Вяльля.

Вяльля (560 клм.) — бярэ пачатак у Барысаўскім павеце, суднаходная ад Вялейкі — аднак-жа шмат падводных каменьняў перашкаджае суднаходству. У апошнія гады па Вяльлі сплаўляўся лес. Над гэтай ра[illegible] стаіць стары горад Вільня.

На паўднёвы захад ад вадазбору Нёмана ляжыць вадазбор Віслы — прытокі якой—Буг і нарэў знаходзяцца часткова ў межах Беларусі.

Дзьвіна —агульная даўжыня 970 клм., з гэтага ліку каля 600 км. на беларускіх землях, суднаходная ад Дзьвінска —шмат парогаў, якія надта перашкаджаюць суднаходству. Важнейшыя прыстані — Віцебск, Полацк, Дзьвінск і Лепель (на Бярэзінскім канале). Прытокаў Дзьвіна мае шмат — але ўсе яны амаль што малыя рэчкі.

Усяго разам Беларусь мае сплаўных і суднаходных рэк больш 24.000 клм. На кожныя 100 кв. кл. прастору ў ёй прыходзіцца гэтых дарог 8 км. — з гэтага боку Беларусь выпераджае Расею і нават Пл[illegible]меччыну, у жыцьці якой вадзяныя дарогі маюць вялікае значэньне. Праўда, нашыя рэкі і каналы найбольш закінутыя, неагледжаныя і дзеля гэтага карыстацца імі няма як. Але пры пэўных клопатах гэтыя заганы можна было-бы зьніштожыць і значна павялічыць даўжыню суднаходных частак рэк. Гэта будзе адно з важных заданьняў нашага будаўніцтва ў будучыні.

К—і.

АД РЭДАКЦЫІ

Па прычыне выезду аўтара «Сучаснае эпапэі» ізноў на фронт друкаваньне яго ўспамінаў перарываецца. Рэдакцыя спадзяецца, што пасьля павароту з фронту, ужо пасьля перамогі, аўтар падзеліцца з чытачамі яшчэ больш цікавымі ўражаньнямі.

Субгас Хандра Бозэ ў Фюрэра

Як ня даўна было павядомлена, Фюрэр прыняў у сваёй Галоўнай Кватэры ў прысутнасьці Райхсміністра замежных справаў фон Рыббэнтропа змагара за свабоду Індыі Субгаса Хандра Бозэ на даўжэйшай гутарцы. Зьлева пасол Др. Шмідт.

За лёс Індыі

Тады як Лёндан і Нью-Дэлі суправаджаюць першыя японскія спробы сутычку на індускай усходняй граніцы ўстрывожанымі камэнтарамі, вочы ўсіх індускіх змагароў за свабоду і нацыяналістаў зьвернуты на Эўропу, дзе Фюрэр у сваёй Галоўнай Кватэры ў прысутнасьці Райхсміністра замежных спраў правёў даўжэйшую гутарку з Субгас Хандра Бозэ. Адважны й найвялікшы правадыр — змагар Індыі правёў перад тым сардэчную гутарку таксамі з Муссоліні. Гэты асабліва важны факт падчырківае яшчэ раз зразуменьне таго, што сягоньня лёс Індыі можа быць вырашаны ня з ласкі гаспадарча вацікаўленых імпэрыяў ані ў Лёндане, ані ў Вашынгтоне, але што будучыня багатага аграмаднага прастору ўстановіцца са згодай дзяржаваў восі, дзяржаваў новага парадку, паводле жаданьняў найлепшых і наймужнейшых сыноў Індыі. Японскі марш на Чыттагонг, выказваючы добрыя поступы, усё бліжэйшым робіць канец брытанскага панаваньня ў Індыі і стварае магчымасьці выпаўніць тыя мэты, за якія змагаюцца ад гадоў Субгас Хандра Бозэ з мільёнамі сваіх родзічаў.

Некалькі дзён таму тэатр ваенных падзеяў узбагаціўся яшчэ адным новым мейсцам, якое, зрэштай, і старое: гэнэрал-палкоўнік Роммэль выступіў у атаку амаль у тую самую гадзіну, калі канчаўся лёс афэнзыўных арміяў Цімашэнкі каля Харкава. Струмень аграмадных масаў савецкіх палонных ужо паплыў у нямецкія лягеры палонных, колькасьць здабытых гарматаў і танкаў стала расьце. Новая слаўны лісток ваеннага мастацтва Фюрэра ўжо ўвайшоў у гісторыю з імем Харкава.

З усяго Сьвету

Па прычыне недахопу бэнзыны ў Амэрыцы ад 1 чэрвеня спынена камунікацыя самаходамі.

—0—

Рандольф Чэрчыль, сын брытанскага прэм'ера, які дзеяў пры камандаваньні Сярэдняга Ўсходу, пацярпеў самаходовую катастрофу на шляху паміж Александрыяй і Каірам. Ён дастаўлены ў гошпіталь.

—0—

У гандлёвым суднаходстве ЗША нехапае найменш 90.000 матросаў. Адмірал Лэнд зьвярнуўся з заклікам да амэрыканскай моладзі, каб яна запісвалася ў флот, інакш кажучы, у Рузвэльтаўскае сьмяротнае суднаходства.

—0—

У Бэсарабіі забаронена ўжываньне расейскай мовы ня толькі ў урадах, але і ў публічных зносінах.

—0—

У Румыніі адбываецца цяпер перапіс жыдоў. Перапіс адбываецца шляхам апытальнікаў, якія мусяць выпаўніць і даставіць жыды.

—0—

З Бэльгіі выехала на работу ў Нямеччыну 300.000 асоб. Лік безработных у Бэльгіі, якіх у сваім часе было 600.000, апаў на 35.000 дзякуючы пляноваму прыдзелу рабочае сілы ў Бэльгіі і ў Райху.

—0—

У Парыжы француская моладзь скінула памятнік караля Эдуарда VII, які стаяў ад сусьветнай вайны на пляцы яго-ж імя. Моладзь лічыла памятнік не адпавядаючым духу часу.

—0—

У кіно-студыі Кіева накручваецца фільм, у якім будзе паказана прыгажство гораду й яго ваколіцаў.

—0—

У Аргентыне, у правінцыі, знаходзячайся ў горах Андаў, было землятрасе... Ёсьць ахвяры ў людзях, шмат да... зруйнована.

—*—

Ад 7-га чэрвеня жыды ў Францыі б... дуць насіць на левай старане на груд... жыдоўскую зорку.

(Працяг з 4-й бачыны).

клопаты аб сыравіне. Цэлы рад вялікіх вэрфаў, як мусіць сьцьвердзіць сам журналіст Трокк, зусім стаіць, бо прыабяцаная на люты дастаўка сталі яшчэ і ў канцы красавіка прыбыла, а нават аб ёй нідзе і не ўспаміналі.

З праблемай фрахтовых караблёў цесна вяжацца праблема ваенна-марскога флоту. Злучаныя Штаты, якія адступілі брытанцам 50 старых зьнішчальнікаў, бо ўжыць іх у амэрыканскіх водах яны ня бачылі ніякай магчымасьці, цяпер ня маюць у распараджэньні дастатковае колькасьці караблёў, каб расьцягнуць перад уласным атлянтыцкім узьбярэжжам сыстэму ахвоў сваіх караванаў. Рады ня рады, яны мусяць сваe караблі праводзіць каля самых берагоў пад аховай з сушы, ня могучы даць ім нават зьнішчальнікаў, карвэтных суднаў і тарпэдных лодак і, як лічыць «Нью-Йорк Таймс», раней ліпеня або жніўня нельга разьлічаць на палепшаньне аховы караванаў караблёў, а тымчасам, бядуе газэта, цыфры затапленьняў будуць падскакваць усё вышэй і вышэй, пашырэньне тэатру ваенных дзеяньняў будзе ставіць усё новыя вымаганьні, а лік нямецкіх падводных лодак будзе ўсё павялічвацца й павялічвацца.

Надзеі на посьпех збору старога матарыялу таксама праваліліся на ўсёй лініі. Толькі ў Рэспубліцан Сталь Карпарацыі ў акцыях на жалеза паўстаў дэфіцыт акругла ў 150.000 тоннаў сталі, аб чым паведамляе віцэпрэзыдэнт таварыства, містэр Віт у Клівлэнд. Дзьве найвялікшыя доменныя печы заводу ўжо ад лістапада мінулага году стаяць увесь час біз руху і няма ніякіх відаў, што гэтае палажэньне калі-небудзь палепшыцца, наадварот, усё сьведчыць аб далейшым пагаршэньні й узрастаючых труднасьцях. Гэткі стан, ня гледзячы на ўсялякую цэнзуру Рузвэльта, прыгнятаюча дзее на грамадзянства і выклікае нездаволеньне ў вялікім разьмеры. Гэтак, найбольш заўзяты ваенны нагоншчык, містэр Агэр, на адным прапагандыстычным сходзе ў Нью-Йорку мусіў заявіць, што вайна пачынае «паволі нудзіць» амэрыканскае насельніцтва, бо нічога ў ёй ня можа здабыць і ніхто ня ведае, ані таго, аб што ходзіць, ані як у сапраўднасьці прадстаўляюцца справы з Амэрыкай.

Крыжы заслугі працуючым

Прамова Райхсмаршала Гёрынга.

Франц Гагне, майстра ў адной з фабрыкаў азбраеньня, быў першым работнікам нагароджаным Фюрэрам Рыцарскім Крыжом заслугі за прыкладную працу. Адначасна было нагароджана Крыжамі Заслугі 137 работнікаў і работніц збраеньня, гарнякоў, гутнікаў, а таксама сялян, сялянак і земляробскіх работнікаў.

У часе ўрачыстага акту наданьня Крыжа Заслугі меў прамову Маршал Гэрманн Гёрынг, у якой вобразна падчыркнуў глыбокую сутнасьць гэтага сымбалічнага зданьня. У сваёй прамове Маршал характарызаваў прабег таго вялізарнага змаганьня, якое адбываецца ўжо ад некалькі гадоў і даўжэй затрымаўся на найцяжэйшым этапе гэтага змаганьня — на мінулай зіме.

Фюрэр хацеў усьцерагчы нямецкі народ ад вайны з Саветамі й шчыра стараўся захаваць там супакой. Але калі пабачыў, што Саветы мірны пакт выкарыстоўваюць для вялізарных збраеньняў, якія былі скіраваныя толькі проціў Нямеччыны, калі з тысячы танкаў расьлі дзесяткі тысяч, калі з дзесяці тысяч вырастала дваццаць і трыццаць тысяч, калі тое-ж было з самалётамі й іншым аружжам — мусіў зьмяніць свой намер.

Бальшавікі пры гэтым выкарыстоўвалі безаглядна людзкія рэзэрвы, стварыўшы з людзей нявольнікаў. За адзін адзіны год у невазанятых бальшавікамі частках б. Польшчы было заложана каля 1000 лётнішчаў.

Да восені няслыханымі перамогамі былі асягнутыя нязвычайныя ўдачы, але калі меўся быць зроблены апошні моцны ўдар, неспадзеўкі паявіўся новы вораг — зіма. Прыйшлося яе вытрымаць. Гэта ня быў фронт у значэньні акопнага фронту сусьветнай вайны — бесканечны прастор некалькі тысяч кілямэтраў расьцягваўся ад апошняга жаўнера на высокай поўначы да паўдзённага канца фронту; на ім балоты, азёры, гонкія рэкі. І раптам уся краіна замерла, імклівыя рэкі застылі ў лёд, а таксама балоты й азёры. Адна адзіная белая пасьцілка сьмерці цягнулася праз увесь бесканечны край. Бальшавіком стала магчымым ўрывацца на нашыя тылы. Гіебавая вестка прыходзіла за гіебавай весткай. Партызанцкія аддзелы ўзрывалі дарогі й тармазілі давоз. Цэлыя доўгія дні фронт аставаўся без амуніцыі, харчоў, адзежы. Чытупачныя шыны ад халадоў трэскалі, маторы не загараліся, танкі грэзлі ў глыбокім сьнезе... Прыходзіла на думку, як у 1812 г. у такую зіму была зьнішчана ўся армія вялікага Карсіканца, Напалеона І. Што сталася-б з намі, калі-б мы рашыліся адступіць? Ня было-ж за намі ніякіх выкапаных акопаў як у сусьветную вайну, ніякога прытулішча, нічога надобнага, — на многія кілямэтры разбураныя на руіны мясцовасьці, больш нічога.

Фронт мусіў стануць, мусіў стаяць і ён стаяў! Што значыць утрымаць такі фронт ведае толькі той, хто сам гэта перажыў. Гэта ўсё перажываў моцна й Правадыр, аб чым я ведаю, бо меў шчасьце многія гадзіны гэтай цяжкай зімы правесьці разам. Дзякуючы йдучай ад яго энэргіі ўдалося ўтрымаць становішча. Наш фронт з вясною стаіць там-жа, дзе ён быў і ў восені.

У гэтым, ясна, памог многа і той другі фронт, які вытвараўся тут у краі — —фронт адданай Павадыру й жаўнерам працы, у адзначэньне чаго й адбываецца сяньняшняя урачыстасьць.

Затоплены „Трынідэд“

Ангельскае адміральцейства паведамляе, што крэйсар «Трынідэд», 8.000 тоннаў, затоплены. Гэта быў зусім новачасны карабель. «Трынідэд» быў збудаваны толькі ў 1939 г.

Няма ніякіх дадзеных, дзе і калі затоплены гэты карабель, памінаючы ўказаньне, што 29 сакавіка «Трынідэд» быў пашкоджаны нямецкімі ваеннымі караблямі, якія заатакавалі канвой з ваенным матарыялам для Мурманска ў Барэнцкім мо... «Трынідэд» належаў да пяці спушчаных на ваду ў 1939 г. караблёў клясы Фіі... якіх ужо два, а іменна «Фійі» і «Трынідэд» затоплены. Экіпаж гэтага карабля ... мірны час складаўся з 680 матросаў. «Трынідэд» быў азброены ў 12 гармат... 15,2 цм., да таго ў 16 процілётніх гарматаў 10,2 і 4 цм., 6 тарпэдных дул... і наморскія самалёты.

Адборнае войска знайшло свой канец

Гішпанскі справаздаўца апісаў Керч.

Карэспандэнт газэты «Арріба», які на запрашэньне нямецкага вайсковага кіраўніцтва адведаў Керч разам з справаздаўцамі іншых дзяржаваў, піша ў адным кароткім уступе:

«24 мая расейскі ваенны камунікат даносіў аб адступленьні ў поўным парадку на паўвостраве. Што, аднак, разумелася пад гэтым парадкам, мы маглі сьцьвердзіць сваімі ўласнымі вачыма. Зьнішчаныя грузавікі, самалёты, гарматы, танкі і тысячы забітых усеяны па дарозе да гораду Керч. Нязьлічаная маса палонных ідзе па дарозе, а як нам паведамілі, вялікшая часьць іх ужо адтранспартавана. Адборнае войска ў ліку больш 200.000 чалавек знайшло тут свой канец. Нябывала моцныя ўмацаваньні былі тут уладжаны бальшавікамі, але яны ня вытрымалі выпрацаванай да найлепшых падрабязнасьцяў атакі нямецкіх войскаў. Гэта не неспадзяваная перамога, якую Нямеччына тут здабыла, бо саветы на ўсіх адрэзках стаўлялі наймацнейшы супраціў.

Мы бачылі разбіткі 17 дывізыяў

Волаты-танкі зламаны як запалкі. Швэйцарскі журналіст перадае свае ўражаньні.

Надзвычайны карэспандэнт «Журналь дэ Жэнэв», які мог наведаць паўвостраў Керч, падае стуль наглядны абраз вялізарнае перамогі нямецкіх жаўнераў і нямецкае зброі супроць кінутае туды нязьлічанае колькасьці расейскага ваеннага матарыялу.

«На беразе Чорнага мора пануе цяпер мёртвая ціша, пасьля разыграных там некалькі дзён таму назад жорсткіх баёў. Гэта было сапраўднае пекла. Прад намі ляжыць рэштка трох разьбітых у пыл расейскіх арміяў, якія былі зьнішчаны, як быццам ударам маланкі. Аграмадныя танкі-волаты і чорныя штурмавыя машыны разломаны, як запалкі. Надарэмна прабавалі расейцы ўцячы праз мора. Нямецкае лятунства зьнішчыла караблі, пакуль яны дабеглі да берагу.

Паміж Апанасьяй і Іенікале ляжаць разьбіткі 17 расейскіх дывізыяў. Бераг усеяны больш чым 2000 грузавікоў, 200 гарматамі і нязьлічанымі танкамі. Калі расейцы прабавалі выратаваць свой матарыял, іх ахапіла паніка. На даўжыні трох кілямэтраў стаяў адзін грузавік каля другога. У моры знаходзяцца разьбіткі затопленых караблёў. Немцы заўдзячваюць сваю перамогу перавозе й якасьці свайго матарыялу й баёваму духу сваіх войскаў».

Тры гады ніякіх апонаў для самаходаў

Нястача гумы й скуры ў ЗША. — Толькі 50% дасюлешняе прадукцыі абутку.

Як падае «Свэнска Дагблэд», сэнацкая камісія ў Вашынгтоне, якая сочыць за правядзеньнем Рузвэльтаўскай ваеннай праграмы, мусіць сьцьвердзіць, што амэрыканскія шофэры што найменш тры гады мусяць чакаць, каб атрымаць апоны да самаходаў. Гэтым сьцьвярджаецца ў Вашынгтоне яшчэ раз яскравая супярэчнасьць паміж урадовай прапагандай, якая расьпісвае аб фантастычнай прадукцыі, і сапраўдным палажэньнем у заспасабленьні, якое дае для прадкуцыі вельмі абмежаваныя магчымасьці, дзякуючы здэзарганізаваньню. Гэтак, для прыкладу, было абвешчана, што сынтэтычная прадукцыя гумы можа пакрыць ня толькі ўсе ваенныя й цывільныя патрэбы ЗША, але й ангельскія.

Узьнікаючыя насьледкі з дадзенага палажэньня для Англіі яшчэ зусім не прадугледжваюцца. Праз гэта мусіць Англія зносіць заядлыя закіды свайго саюзьніка. Гэтак сэнацкая камісія далей сьцьвердзіла, што ангельскія й гальляндзкія інтэрасанты, якія раней прапушчалі 97% усяе прадукцыі сыравіннае гумы сьвету, пасьля Дзюнкірхэн затрымалі вызначаныя ў ЗША транспарты гумы. Гэта таму, што яны баяліся кантролю цэнаў на гуму з боку Злучаных Штатаў.

У выніку нястачы гумы нехапае ў ЗША і скуры. У апублікаваным у «Нью-Йорк Гэральд Трыбун» справаздачы аб паседжаньні паўночна-амэрыканскага прамысловага аб'еднаньня гаворыцца, што, праўдападобна, з 1-га чэрвеня ўрад ЗША будзе змушаны дзяржаўным парадкам кантраляваць спажыцьцё скуры. Грамадзянства, як у канцы пішацца ў справаздачы з паседжаньня, выйдзе яшчэ добра, калі зможа пастаўляцца ў будучыні толькі палова абутку, прадукаванага ў нармальныя часы. Нястача іншых скураных тавараў тлумачыцца і тым фатам, што па прычыне недастатковага ўвозу гумы шмат вырабляных дасюль з гумы рэчаў для арміі трэба цяпер вырабляць са скуры.

Бойка каменьнямі ў Каіры

У Каіры ў чацьвер насельніцтва закідала каменьнямі войскі 8 брытанскае арміі, якія ішлі на фронт. Гэты выпадак быў выкліканы тым, што брытанскі танк разьехаў аднаго эгіпціяніна. аДйшло да дэманстрацыяў, якім палажыла канец паліцыя, разганяючы натоўп прыкладамі вінтовак.

Турэцкая армія зусім падрыхтавана

На паседжаньні турэцкага Нацыянальнага Сабраньня ў Анкары, міністар абароны, гэнэрал Ріца Артункэль перад перагаласаваньнем буджэту на абарону сказаў прамову, у якой зазначыў, што турэцкая армія ў адносінах узбраеньня цалком падрыхтавана да навачаснай вайны. Праца над яе разбудовай праводзіцца і далей. Турэцкая армія гатова выканаць загады Нацыянальнага Сабраньня. Як заявіў міністар, «народ, як у часе барацьбы за незалежнасьць, так і сягоньня дасьць арміі, ўсё, што ёй трэба».

Прэм'ер міністраў др. Сайдан указаў на тое, што урад лічыць сваім галоўным заданьнем — захаваньне цэласьці й незалежнасьці бацькаўшчыны.

Школы ў Беларусі

У школьніцтве на абшары Беларусі, перададзеным пад кіраўніцтва цывільнай адміністрацыі, у сучасны мамэнт працуе ўжо 12.000 да 13.000 настаўнікаў, якія вучаць каля 400.000 дзяцей у школьным веку.

—0—

Каір бяз хлеба

Паводле паведамленьняў, надышоўшых праз Левант, горад Каір астаўся цалком бяз хлеба. Эгіпецкая прэса ў найгастрэйшай форме выказвае горыч насельніцтва з прычыны дрэннага заспасабленьня. «Аль Дустур» піша, што міністэрства заспасабленьня выслала сваіх урадоўцаў на вуліцы сталіцы, каб даведацца аб сапраўднай сытуацыі. Паводле далейшых паведамленьняў з Эгіпту, урад падрыхтоўвае эвакуацыю рэштак астаўшагася ў Александрыі цывільнага насельніцтва.

—0—

93.000 італьянскіх плугоў для Украіны

Для сельска-гаспадарчага адкрыцьця Украіны на пажытак усяе эўрапэйскае гаспадаркі спрычынілася практычна і Італія. Як паведамляе «Джорнале д'Італія», выслана з Італіі 93.000 плугоў, якія будуць ужыты для інтэнсыфікацыі збажовае прадукцыі.

—*—

Бомбы на паўдзённа-усходнюю Англію

Цяжкія шкоды ў горадзе Іорк.

Ангельскае міністэрства авіяцыі паведамляе, што ўначы на сераду нямецкія самалёты ўляцелі на паўдзённа-ўсходнюю Англію і скінулі бомбы.

Толькі цяпер падана да ведама, што ў часе аднаго з папярэдніх налётаў былі прычынены цяжкія шкоды ў ангельскім горадзе Іорк. Паміж іншым, быў зьнішчаны дом цэхаў з XV сталецьця, які лічыўся аднэй з найпрыгажэйшых гатыцкіх будоваў Англіі. Атрымала пашкоджаньні таксама ня менш слаўная школа Сьв. Пятра, заснованая у XVI сталецьці, а таксама ратуш Іорку. Гэтыя атакі былі прадпрыняты ў мэтах помсты за зьнішчэньне цэнных нямецкіх памяткаў культуры і жыльлёвых цэнтраў.

—*—

Зьнішчаныя японцамі марскія сілы

Галоўная Японская Імпэратарская Кватэра паведаміла, што ад пачатку вайны да 20 мая японскі марскі флот зьнішчыў усяго 8 варожых баёвых караблёў і 6 пашкодзіў. Апрача гэтага, ён затапіў 6 варожых авіяматак. У гэтым-жа часе японскі флот зьнішчыў 982 варожыя самалёты й 1292 моцна пашкодзіў.

За гэтым зьнішчана 15 варожых крэйсараў і пашкоджана 12, зьнішчана 24 зьнішчальнікі й пашкоджана 11. 3 падводных лодак зьнішчана 50, пашкоджапа 29. Апрача таго зьнішчана многа розных дробных і спэцыяльных караблёў.

Усяго разам зьнішчана 169 варожых караблёў лучнага вадавыціску 934.000 т. 129 караблёў — 485.000 т. вадавыціску — цяжка пашкоджана й 503 дробных караблёў 220.000 т. вадавыціску сканфіскавана.

Максім Багдановіч.

МАЁВАЯ ПЕСЬНЯ

Па-над белым пухам вішняў,
Быццам сіні аганёк,
Б'ецца, ўецца шпаркі, лёгкі
Сінякрылы матылёк.

Навакол усё паветра
У струнах сонца залатых,
Ён дрыжачымі крыламі
Звоніць — ледзьве чутна іх.

І ліецца хваляй песьня, —
Ціхі, ясны гымн вясьне.
Ці ня сэрца напявае,
Навявае яго мне.

Ці ня вецер гэта звонкі
У тонкіх зёлках шапаціць,
Або мо' сухі, высокі
Ля ракі чарот шуміць...

Не паняць таго ніколі,
Ні разьведаць, ні спазнаць:
Не даюць мне думаць зыкі,
Што ляцяць, дрыжаць, зьвіняць.

Песьня рвецца і ліецца.
На раздольны, вольны сьвет.
Але хто яе пачуе?—
Можа толькі сам паэт.

25-га мая 1942 г. мінула 25 гадоў ад дня сьмерці вялікага беларускага песьняра Максіма Багдановіча. У вадным з наступных нумароў будзе зьмешчаны артыкул аднаго беларускага літаратара аб жыцьці і творчасьці паэта.

Японскія страты

Затоплена — 2 малыя авіяматкі, 6 зьнішчальнікаў, 1 карабель спэцыяльн... 6 падводных лодак, 5 спэцыяльных падводных лодак, 1 мінаноска й 6 міналоваў.

Пашкоджана 1 міналоў, 4 перабудованыя караблі, 1 лёгкі крэйсар, 3 зьнішчальнікі і 1 адумысловы карабель.

248 японскіх самалётаў не вярнулася назад.

—о—

Мальта няпрыгодная для ангельскіх бамбардыроўшчыкоў

Лёнданская газэта «Таймс» змушана цяпер прызнаць у артыкуле свайго дыпляматычнага карэспандэнта ваенны посьпех нямецка-італьянскае лятунскае акцыі супроць вастраўное крэпасьці Мальта. Як піша газэта, узьнікшыя там дзякуючы паветраным атакам на лётнішчах шкоды гэтак вялікія, што ангельскія бамбардыроўшчыкі ня могуць ужо больш паслугоўвацца імі. Гэткім чынам, карабельны рух паміж Італіяй і Лівіяй можа адбывацца без якіх-небудзь мацнейшых перашкодаў з боку ангельскага лятунства. Можна сабе ўявіць, якой неспадзяванкай будзе цяпер прызнаньне «Таймсу» для ангельскае грамадзкасьці, калі брытанскія ваенныя справаздаўцы дасюль усё запэўнялі, што нямецка-італьянскія атакі на Мальту былі бяз мілітарных вынікаў.

—о—

Herausgeber und Druck: Sturmverlag G. m. b. H. Königsberg, Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437.